YVES BOT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2018. július 25.[1]

C-247/17. sz. ügy

Denis Raugevicius

(a Korkein oikeus [legfelsőbb bíróság, Finnország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Uniós polgárság – EUMSZ 18. és EUMSZ 21. cikk – Harmadik állam által valamely tagállamhoz címzett, másik tagállam állampolgárságával rendelkező, a szabad mozgáshoz való jogát az első tagállamban gyakorló uniós polgár kiadatására irányuló kérelem – Nem büntetőeljárás lefolytatása céljából, hanem szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából előterjesztett kiadatási kérelem – Saját állampolgárok kiadatás elleni védelme – A szabad mozgás korlátozása – A bűncselekményt elkövető személyek büntetlensége veszélyének elkerülésére irányuló cél – Az elítélt személy társadalomba való visszailleszkedése esélyeinek javítására irányuló cél”

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem nyomán a Bíróság kiegészíti az ítélkezési gyakorlatát azon uniós polgárok kiadatása tárgyában, akik nem az állampolgárságuk szerinti tagállamban gyakorolták a szabad mozgáshoz való jogukat.

2. Míg a Bíróság által a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélettől[2] kezdődően kialakított ítélkezési gyakorlat a harmadik államok által büntetőeljárás lefolytatása érdekében előterjesztett kiadatási kérelmekre vonatkozik, a jelen ügy az orosz hatóságok által a finn hatóságokhoz a litván és orosz állampolgárságú Denis Raugevicius kiadatása iránt, büntetés végrehajtása céljából címzett kérelemre vonatkozik.

3. A jelen indítványban annak kimondását fogom javasolni a Bíróságnak, hogy az EUMSZ 18. és EUMSZ 21. cikket úgy kell értelmezni, hogy olyan körülmények között, mint amelyekről az alapügyben szó van, ha valamely tagállam, amelybe egy uniós polgár, valamely másik tagállam állampolgára beutazott, kiadatás iránti kérelmet kap valamely harmadik államtól, az ebben az államban kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából, a megkeresett tagállam köteles vizsgálni, hogy – az elítéltnek ezen államhoz való kötődését tekintve – a büntetés e tagállamban történő végrehajtása elősegíti-e ezen személy társadalomba való visszailleszkedését. Ha ez az eset áll fenn, az említett tagállam köteles a nemzetközi bűnügyi együttműködés valamennyi, a megkereső harmadik állammal szemben rendelkezésére álló eszközt felhasználni annak érdekében, hogy megszerezze az utóbbi hozzájárulását ahhoz, hogy a szóban forgó büntetést a tagállam területén hajtsák végre, adott esetben a büntető jogszabálya által ugyanilyen jellegű bűncselekményre előírt büntetésnek való megfeleltetését követően.

1 Eredeti nyelv: francia.

2 C-182/15, EU:C:2016:630.

I. Jogi háttér

A. Az európai kiadatási egyezmény

4. Az 1957. december 13-i Európa tanácsi európai kiadatási egyezmény[3] 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy az ebben az Egyezményben megállapított rendelkezések és feltételek szerint kiadják egymásnak azokat a személyeket, akik ellen a megkereső Fél igazságügyi hatóságai büntetőeljárást folytatnak, vagy akiknek az említett hatóságok a körözését rendelték el büntető ítélet vagy biztonsági intézkedés végrehajtása végett."

5. Az európai kiadatási egyezménynek a „Saját állampolgár kiadatása" címet viselő 6. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1)

a) A Szerződő Félnek jogában áll saját állampolgárának kiadatását megtagadni.

b) Mindegyik Szerződő Fél az aláírással vagy a megerősítési, illetve csatlakozási okirat letétbe helyezésével egyidejűleg tett nyilatkozatában meghatározhatja a maga részéről a jelen [e]gyezmény rendelkezései szerinti »állampolgár« kifejezést.

c) Az állampolgárságot a kiadatásra vonatkozó döntés időpontja szerint kell értékelni. […]

(2) Ha a megkeresett Fél nem adja ki saját állampolgárát, a megkereső Fél kérésére saját illetékes hatóságai elé terjeszti az ügyet avégett, hogy ha szükségesnek tartják, eljárást folytassanak le. E célból költségmentesen és a 12. Cikk (1) bekezdésében előírt módon meg kell küldeni a bűncselekményre vonatkozó ügyiratokat, adatokat és tárgyakat. A megkereső Felet tájékoztatni kell a kérelmének eredményéről."

6. Az európai kiadatási egyezmény 6. cikkére vonatkozóan a Finn Köztársaság a következő nyilatkozatot tette:

„A jelen [e]gyezmény értelmében, az »állampolgárok« kifejezés Finnország, Dánia, Izland, Norvégia és Svédország állampolgárait, valamint az ezen államokban lakóhellyel rendelkező külföldieket jelöli".

B. A finn jog

7. A Suomen perustuslaki (finn alkotmány) (1999/731) 9. §-ának harmadik bekezdése értelmében: „[F]inn állampolgár […] akarata ellenére nem adható ki vagy adható át másik országnak. Törvény mindazonáltal úgy rendelkezhet, hogy bűncselekmény miatt vagy bírósági eljárás lefolytatása céljából […] a finn állampolgár kiadható vagy átadható valamely országnak, ha emberi jogai és jogi védelme biztosítottak."

8. Az 1970. július 7-i laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta (a bűncselekmény miatti kiadatásról szóló törvény) (456/1970)[4] 2. §-a értelmében finn állampolgár nem adható ki.

3 Kihirdette: az 1994. évi XVIII. törvény; a továbbiakban: európai kiadatási egyezmény.

4 A továbbiakban: kiadatásról szóló törvény.

9. A kiadatásról szóló törvény 14. §-ának első bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az Oikeusministeriö [(igazságügyi minisztérium, Finnország)] határoz arról, hogy helyt kell-e adni a kiadatási kérelemnek”.

10. A kiadatásról szóló törvény 16. §-ának első bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ha a személy, akinek kiadatását kérték, a nyomozás során vagy az igazságügyi minisztériumhoz az ügyben történő határozathozatal előtt beérkezett beadványban közölte, hogy álláspontja szerint nem állnak fenn a kiadatás jogi feltételei, a minisztérium – amennyiben a kiadatási kérelmet nem utasítja el azonnal – az ügyben történő határozathozatal előtt köteles a Korkein oikeus [(legfelsőbb bíróság, Finnország)] szakvéleményét kérni. A minisztérium más esetekben is kérhet szakvéleményt, ha ezt szükségesnek ítéli.”

11. A kiadatásról szóló törvény 17. §-a értelmében „[a] Korkein oikeus [(legfelsőbb bíróság)] a jelen törvény 1–10. §-ában foglalt rendelkezésekre és a Finnországra kötelező nemzetközi egyezmények vonatkozó rendelkezéseire figyelemmel megvizsgálja, hogy helyt lehet-e adni a kiadatási kérelemnek. Ha a Korkein oikeus [(legfelsőbb bíróság)] úgy véli, hogy a kiadatásnak akadálya van, a kiadatási kérelemnek nem lehet helyt adni.”

12. Egyébiránt az olyan állam bírósága által kiszabott szabadságvesztés-büntetés, amely nem az Unió tagállama, Finnországban az 1987. január 16-i laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa (a bizonyos büntetőjogi szankciók végrehajtása terén folytatott nemzetközi együttműködésről szóló törvény) (21/1987) alapján hajtható végre. E törvény 3. §-a a következőképpen rendelkezik:

„A külföldi bíróság által kiszabott szankció akkor hajtható végre Finnországban, ha

1) az ítélet a meghozatalának helye szerinti államban jogerős és végrehajtható,

[…]

3) a szankció kiszabásának helye szerinti állam ezt kéri vagy ehhez hozzájárult.

Szabadságelvonással járó szankció az első bekezdés értelmében akkor hajtható végre Finnországban az első bekezdés alapján, ha az elítélt finn állampolgár vagy Finnországban állandó lakóhellyel rendelkező külföldi, és az elítélt ehhez hozzájárult. […]”

II. Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13. 2011. február 1-jén a litván és orosz állampolgársággal rendelkező D. Raugeviciust kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmény elkövetésében bűnösnek ítélték Oroszországban, mivel eladási szándék nélkül 3.04 g heroint tartalmazó keveréket tartott magánál. Végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés-büntetésre ítélték.

14. 2011. november 16-án a leningrádi (Oroszország) terület egyik bírósága a próbaidő szabályainak megszegése miatt visszavonta a felfüggesztést és D. Raugeviciust négy év börtönbüntetésre ítélte.

15. 2016. július 12-én nemzetközi elfogatóparancsot adtak ki D. Raugevicius ellen.

16. 2016. december 12-én az egyik käräjäoikeus (körzeti bíróság, Finnország) kiutazási tilalmat rendelt el vele szemben.

17. 2016. december 27-én az Oroszországi Föderáció D. Raugevicius kiadatása iránt kérelmet terjesztett elő a Finn Köztársaság részére, amelyben az említett személy letartóztatását és szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából Oroszországnak történő kiadatását kérte.

18. D. Raugevicius tiltakozott a kiadatása ellen, többek között arra hivatkozással, hogy már régóta Finnországban él és e tagállamban két, finn állampolgárságú gyermeke van.

19. 2017. február 7-én az igazságügyi minisztérium véleményt kért a Korkein oikeustól (legfelsőbb bíróság) annak kérdésében, hogy van-e bármiféle jogi akadálya D. Raugevicius Oroszországnak történő kiadatásának.

20. A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) kifejti, hogy amikor kiadatás iránti kérelemmel kapcsolatban ad véleményt, más a jogállása, mint általában az ítélkezési tevékenysége során. Mindazonáltal úgy véli, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján [5] még ebben a keretben is az EUMSZ 267. cikk értelmében vett „bíróságnak" kell minősíteni, figyelemmel arra, hogy jogszabály alapján jött létre, állandó jelleggel működik, hatásköre kötelező jellegű, az eljárása kontradiktórius jellegű, jogszabályokat alkalmaz, valamint független. A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) hozzáteszi, hogy valóban jogvitával áll szemben, mivel D. Raugevicius vitatta a kiadatásának jogi feltételeit és az igazságügyi minisztérium úgy vélte, hogy a kiadatási kérelem nem utasítható el azonnal. Végezetül, a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) által adandó vélemény kötelező jellegű, abban az értelemben, hogy a kiadatási kérelemnek nem lehet helyt adni, ha úgy ítéli meg, hogy annak akadálya van. E körülmények között a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) úgy véli, hogy igazságszolgáltatási jellegű határozat meghozatalára irányuló eljárásban kell döntést hoznia.

21. A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) megjegyzi, hogy a kiadatási kérelem az európai kiadatási egyezményen alapul, és hogy ez utóbbi – más nemzetközi egyezményekhez hasonlóan – nem írja elő a saját állampolgárainak kiadását megtagadó állam számára, hogy valamely másik tagállamban kiszabott büntetés végrehajtására irányuló intézkedéseket hozzon. Nincs kiadatási egyezmény az Unió és az Oroszországi Föderáció között és a Finn Köztársaság sem kötött kétoldalú kiadatási egyezményt az Oroszországi Föderációval.

22. A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) szerint a büntetőhatározatok elismerésére és az elítéltek átadására vonatkozó nemzetközi egyezmények is jelentőséggel bírhatnak, mivel ezen egyezmények célja annak biztosítása, hogy az elítélt abban az államban tölthesse le büntetését, amelynek állampolgára, vagy amelyben lakóhelye van, ami elősegítheti a rehabilitációját és a társadalomba való visszailleszkedését.

23. A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) megjegyzi, hogy a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítéletben [6] a Bíróság először foglalt állást azzal kapcsolatban, hogy milyen hatást gyakorol az uniós jog valamely uniós polgárnak az érintett tagállam által kötött nemzetközi kiadatási egyezmény alapján az Unión kívülre történő kiadatására. Emlékeztet arra, hogy ezen ítélet egy harmadik állam által – büntetőeljárás lefolytatása érdekében – előterjesztett kiadatási kérelemre vonatkozik.

5 A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) e tekintetben a 2012. december 19-i Epitropos tou Elegktikou Synedriou ítéletet (C-363/11, EU:C:2012:825, 18. pont) idézi.

6 C-182/15, EU:C:2016:630.

24. Márpedig a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) által értékelendő ügyben más a helyzet. Az itt felmerült probléma az a kérdés, hogy olyan helyzetekre is alkalmazhatók-e közvetlenül a Bíróság által a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítéletében[7] meghatározott iránymutatások, amelyekben valamely uniós polgár harmadik államnak történő kiadatását szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából kérik. Meg kell tehát határozni, hogy alkalmazhatók-e – és ha igen, milyen módon – a büntető ügyekben folytatott uniós jogi együttműködési mechanizmusok olyan esetben, amelyben a bűncselekményt valamely harmadik állam végrehajtható határozata már elbírálta.

25. Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) emlékeztet arra, hogy az EUMSZ 21. cikk alapján minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz. A szabad mozgásra hatást gyakorolhat, ha fennáll a veszélye annak, hogy egy ilyen polgár kiadható valamely harmadik államnak, ha az állampolgársága szerinti tagállamból valamely másik tagállamba utazik. A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) úgy ítéli meg, hogy a szabad mozgás ezen akadályának szempontjából nem bír jelentőséggel, hogy büntetőeljárási intézkedésekre vagy harmadik állambeli büntetés-végrehajtásra irányul-e a kiadatási kérelem. Egyébiránt az a körülmény, hogy az érintett személy a kiadatását kérő harmadik állam állampolgárságával is rendelkezik, nem releváns a helyzetének az uniós jogi vizsgálata szempontjából. A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) azonban a Bíróság megerősítését kéri e kérdésekre vonatkozóan.

26. E bíróság hangsúlyozza, hogy eltérő bánásmód van egy finn állampolgár és egy másik tagállami állampolgár között, mivel a finn jog alapján csak ez utóbbi adható ki. Márpedig az említett bíróság megjegyzi, hogy az uniós jog hatálya alá tartozó helyzetben a saját állampolgárok és más tagállami állampolgárok csak akkor hozhatók eltérő helyzetbe, ha fennállnak a Bíróság ítélkezési gyakorlatában elismert igazoló okok. E tekintetben a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) célként említi annak megakadályozását, hogy azok a személyek, akik bűncselekményt követtek el, elkerüljék a büntetésüket, amelyet jogszerű célkitűzésnek tekintettek a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítéletben.[8] Mind a büntetőeljárás lefolytatása, mind a valamely ítélet végrehajtása céljából történő kiadatás megvalósítja e célkitűzést. E bíróság szerint tehát azt kell megvizsgálni, hogy más helyzetben vannak-e a finn állampolgárok a büntetés-végrehajtás tekintetében, mint a más tagállami állampolgárok.

27. E tekintetben a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) megjegyzi, hogy a nemzetközi kiadatási megállapodásokban – bár főszabály szerint létezik a saját állampolgár elleni eljárás lefolytatására irányuló kötelezettség, ha nem került sor a kiadatására –, nem áll fenn a büntetés saját területen történő végrehajtására vonatkozó kötelezettség a kiadatás megtagadása esetén. Ez következik többek között az Európai kiadatási egyezmény 6. cikkének (2) bekezdéséből. A Finn Köztársaság sok más tagállamhoz hasonlóan nem részese a büntetőítéletek nemzetközi érvényéről[9] szóló egyezménynek, amely a más államokban hozott ítéletek végrehajtására vonatkozó általános kötelezettséget tartalmaz.

28. A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) hozzáteszi, hogy a finn jogszabályok alapján a valamely harmadik államban hozott külföldi ítélet végrehajtása nem csupán az ítélethozatal szerinti állam, hanem a végrehajtó állam és az elítélt hozzájárulását is megköveteli – kivételes körülményeket leszámítva, amelyek a jelen ügyben nem állnak fenn. Úgy tűnik, hogy a kizárólag a saját állampolgárokat illető kiadatással szembeni védelmet nem igazolja sem valamely tagállami kötelezettség, sem az a valódi lehetőség, hogy a külföldön kiszabott büntetéseket végrehajtsák Finnország területén a saját állampolgárokkal szemben.

7 C-182/15, EU:C:2016:630.

8 C-182/15, EU:C:2016:630, 37. pont.

9 Az Európa Tanács keretében a büntetőítéletek nemzetközi érvényéről szóló, Hágában, 1970. május 28-án aláírt európai egyezmény.

29. A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) megjegyzi azt is, hogy ha szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából kérik a kiadatást, a büntetőeljárás indításán alapuló együttműködési mechanizmus alkalmazása magában foglalja az ugyanazon bűncselekmény miatti új büntetőeljárás indítását, amely sértheti a *ne bis in idem* elvét. Még ha ezen – az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkében szereplő – elv alkalmazandó is az uniós tagállamok között, az Unión kívül pedig nem ugyanolyan értelemben ismerik el, egyes tagállamok mindazonáltal harmadik államban kiszabott büntetések esetén is tiszteletben tartják.

30. A megkeresett tagállamban a büntetőeljárás megindítása egyébiránt más jogi okokból is akadályokba ütközhet. A jelen esetben például, D. Raugeviciusszal szemben, ha finn állampolgár lenne, nem lehetne Finnországban büntetőeljárást folytatni, jóllehet a Finn Köztársaság az állampolgárság alapján hatáskörrel rendelkezik a külföldön elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatos büntetőeljárások lefolytatására. Figyelemmel ugyanis arra, hogy a bűncselekmény tárgyát igen csekély mennyiségű, saját használatra szánt kábítószer képezte, a Finnországban való büntethetőség a finn jog alapján már elévült.

31. A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) számára kérdésesnek tűnik, hogy célszerű-e az együttműködési mechanizmust igénybe venni – amint arra a Bíróság a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítéletben [10] utalt – a büntetőeljárás lefolytatása céljából, ha a bűncselekmény miatt valamely harmadik államban már ítélet született.

32. E bíróság jelzi, hogy a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet [11] gondolatmenete szerint lehetségesnek tűnik az uniós polgár állampolgársága szerinti tagállamot tájékoztatni, és megvárni, hogy az a nemzeti joga szerint kibocsát-e európai elfogatóparancsot a büntetőeljárás lefolytatása, sőt büntető határozat végrehajtása érdekében. Ebben az esetben azonban felmerül a kérdés, hogy – a kiadni kért személy érdekére is figyelemmel – e tagállamnak milyen határidőben kell meghoznia a határozatát. A jelen ügyben szereplőhöz hasonló esetben továbbá nem biztos, hogy az érintett személy állampolgársága szerinti tagállam úgy véli, hogy büntetőeljárást kell indítania, nevezetesen a büntethetőség elévülése vagy a *ne bis in idem* elvének belföldi alkalmazása miatt. Ilyen esetben célszerű lenne tudni, hogy a megkeresett államnak ki kell-e adnia valamely másik tagállam állampolgárát, vagy ellenkezőleg, meg kell tagadnia a kiadatást, és hogy milyen konkrét tényezőket kell figyelembe vennie.

33. E körülmények között a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Ugyanúgy kell-e értékelni a bűncselekmény miatti kiadatásra vonatkozó nemzeti rendelkezéseket valamely más tagállam állampolgárainak szabad mozgása szempontjából, függetlenül attól, hogy valamely harmadik állam büntetés-végrehajtás céljából, vagy – mint a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet (C-182/15, EU:C:2016:630) alapjául szolgáló ügyben – büntetőeljárás lefolytatása céljából terjeszt-e elő kiadatási egyezményen alapuló kiadatási kérelmet? Jelentőséggel bír-e, hogy a személy, akinek kiadatását kérik, az uniós polgárság mellett a kiadatási kérelmet előterjesztő állam állampolgárságával is rendelkezik?

2) Igazolhatatlan módon kedvezőtlenebb helyzetbe hozza-e valamely más tagállam állampolgárait az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint csak a saját állampolgárok nem adhatók ki az Unión kívülre büntetés-végrehajtás céljából? Végrehajtással kapcsolatos esetben is alkalmazandók-e azok az uniós jogi mechanizmusok, amelyek révén egy önmagában jogszerű cél kevésbé korlátozó módon érhető el? Milyen választ kell adni a kiadatási kérelemre, ha arról ilyen jellegű mechanizmusokat alkalmazva tájékoztatták a másik tagállamot, amely azonban például jogi akadályok miatt nem tesz intézkedéseket saját állampolgárát illetően?”

10 C-182/15, EU:C:2016:630.

11 C-182/15, EU:C:2016:630.

III. Elemzés

34. Emlékeztetek arra, hogy a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) által előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett kérdések tétje az a kérdés, hogy van-e jogi akadálya D. Raugevicius Oroszország részére történő kiadatásának, amely esetben a finn hatóságok nem adhatnának helyt e harmadik állam által előterjesztett kiadatási kérelemnek.

35. Együtt vizsgálandó kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az EUMSZ 18. és EUMSZ 21. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy az európai kiadatási egyezmény hatálya alá tartozó, harmadik állam által az ebben az államban kiszabott büntetés végrehajtása céljából előterjesztett kiadatási kérelem teljesítése érdekében a megkeresett tagállamon kívüli tagállam állampolgáraira vonatkozik-e az a szabály, amely tiltja az előbbi tagállam számára saját állampolgárainak kiadatását.

36. Bevezetésképpen megjegyzem, hogy a végrehajtandó büntetés a leningrádi (Oroszország) terület egyik bíróságának határozatából ered, amely megszüntette a D. Raugeviciusszal szemben 2011. február 1-jén kiszabott szabadságvesztés felfüggesztését azáltal, hogy négy év letöltendő szabadságvesztés-büntetésre ítélte. Mivel úgy tűnik, hogy az új büntetés kiszabását az indokolta, hogy D. Raugevicius megszegte a próbaidő szabályait, valószínű, hogy a második büntetést ez utóbbi távollétében szabták ki. Ha e megállapítást a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kellene erősítenie, akkor vizsgálnia kellene, hogy a végrehajtandó büntető határozatot a tisztességes eljáráshoz való joggal összhangban hozták-e.

37. E pontosítást követően, a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítéletből [12] következik, hogy az Unió és az érintett harmadik állam közötti nemzetközi megállapodás hiányában a kiadatással kapcsolatos szabályok a tagállamok hatáskörébe tartoznak. [13]

38. Mindazonáltal az uniós jog hatálya alá tartozó helyzetekben a vonatkozó nemzeti szabályoknak tiszteletben kell tartaniuk az uniós jogot. [14]

39. Így az EUM-Szerződés uniós polgárságra vonatkozó rendelkezéseivel összefüggésben értelmezett EUMSZ 18. cikk alkalmazási körébe eső helyzetek közé tartoznak különösen az EUMSZ 21. cikkben biztosított, a tagállamok területén történő szabad mozgás és tartózkodás gyakorlásához kapcsolódó helyzetek. [15]

40. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy egy olyan uniós polgár helyzete, mint a litván állampolgár D. Raugeviciusé, aki élt az Unión belüli szabad mozgáshoz való jogával, amikor az állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállamban telepedett le, az EUMSZ 18. cikk értelmében a Szerződések alkalmazási körébe tartozik.

41. A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) kiemeli, hogy e megállapítást egyáltalán nem érinti az a körülmény, hogy az érintett személy a kiadatását kérő harmadik állam állampolgárságával is rendelkezik. Valamely tagállam és egy harmadik állam kettős állampolgársága ugyanis nem foszthatja meg az érintett személyt azoktól a szabadságoktól, amelyek őt, mint valamely tagállam állampolgárát

12 C-182/15, EU:C:2016:630.

13 Lásd: 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet (C-182/15, EU:C:2016:630, 26. pont).

14 Lásd: 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet (C-182/15, EU:C:2016:630, 27. pont).

15 Lásd: 2018. április 10-i Pisciotti ítélet (C-191/16, EU:C:2018:222, 33. pont).

az uniós jog alapján megilletik.[16] Az uniós jog alkalmazási körének meghatározását nem befolyásolja az a tény sem – eltérően a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet[17] alapjául szolgáló ügytől –, hogy az alapügyben szóban forgó kiadatási kérelmet nem büntetőeljárás lefolytatása céljából, hanem szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából kezdeményezték.

42. A Szerződések alkalmazási körében az EUMSZ 18. cikk tiltja az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetést.

43. Az Európai kiadatási egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján a részes államok megtagadhatják a saját állampolgáraik kiadatását. Ezt a hatáskört ugyanakkor az elsődleges joggal és különösen az EUM-Szerződésnek az egyenlő bánásmódra és az uniós polgárok szabad mozgáshoz való jogára vonatkozó szabályaival összhangban kell gyakorolni[18].

44. Így, ha valamely tagállam a nemzeti jogának azon rendelkezését alkalmazza, amely szerint a saját állampolgára nem adható ki, ez meg kell, hogy feleljen az EUM-Szerződésnek, különösen pedig annak 18. és 21. cikkének.[19]

45. E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy valamely tagállam olyan nemzeti kiadatási szabályai, amelyek eltérő bánásmódot alkalmaznak attól függően, hogy az érintett személy e tagállam saját állampolgára vagy valamely más tagállam állampolgára, amennyiben ahhoz vezetnek, hogy a megkeresett tagállam területére belépő, más tagállambeli állampolgároknak nem biztosítja azt a kiadatás elleni védelmet, amely a saját állampolgárokat megilleti, kihatással lehetnek a más tagállambeli állampolgárok Unión belüli szabad mozgására.[20]

46. Ebből következik, hogy olyan helyzetben, mint amelyről az alapügyben szó van, az abban álló egyenlőtlen bánásmód, hogy engedélyezik valamely uniós polgár kiadatását, aki a megkeresett tagállamtól eltérő tagállam állampolgára – mint D. Raugevicius –, a szabad mozgáshoz való jog korlátozásának minősül az EUMSZ 21. cikk értelmében véve[21].

47. Az ilyen korlátozás csupán akkor igazolható, ha objektív megfontolásokon alapul, és a kiadatásra vonatkozó, szóban forgó nemzeti szabályok által jogszerűen megállapított célkitűzéssel arányos.[22]

48. A Bíróság elismerte, hogy az annak megakadályozására irányuló célkitűzés, hogy azok a személyek, akik bűncselekményt követtek el, elkerüljék a büntetésüket, a bűnmegelőzés és a büntetlenség elleni küzdelem keretébe illeszkedik. E célkitűzést az EUSZ 3. cikk (2) bekezdése szerinti, belső határok nélküli, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség kontextusában úgy kell tekinteni, mint amely az uniós jogban jogszerű.[23]

49. Azonban az EUMSZ 21. cikkben is szereplőhöz hasonló alapvető szabadságot korlátozó intézkedések csak akkor igazolhatók objektív megfontolásokkal, ha az általuk biztosítani kívánt érdekek védelméhez szükségesek, és csak annyiban, amennyiben e célkitűzések kevésbé korlátozó intézkedésekkel nem érhetők el.[24]

16 Lásd: 1992. július 7-i Micheletti és társai ítélet (C-369/90, EU:C:1992:295, 15. pont).

17 C-182/15, EU:C:2016:630.

18 Lásd: 2018. április 10-i Pisciotti ítélet (C-191/16, EU:C:2018:222, 42. pont).

19 Lásd: 2018. április 10-i Pisciotti ítélet (C-191/16, EU:C:2018:222, 43. pont).

20 Lásd: 2018. április 10-i Pisciotti ítélet (C-191/16, EU:C:2018:222, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

21 Lásd: 2018. április 10-i Pisciotti ítélet (C-191/16, EU:C:2018:222, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

22 Lásd: 2018. április 10-i Pisciotti ítélet (C-191/16, EU:C:2018:222, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

23 Lásd: 2018. április 10-i Pisciotti ítélet (C-191/16, EU:C:2018:222, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

24 Lásd: 2018. április 10-i Pisciotti ítélet (C-191/16, EU:C:2018:222, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

50. A Bíróság ítélkezési gyakorlatát tekintve – amint azt az imént bemutattam –, felvetődik tehát a kérdés, hogy a Finn Köztársaság eljárhat-e D. Raugeviciusszal szemben a szabad mozgáshoz való jogának gyakorlását kevésbé korlátozó módon, mint hogy az Oroszországnak történő kiadatásáról határoz.

51. Annak meghatározása során, hogy van-e olyan alternatív, az EUMSZ 21. cikk által biztosított jogok gyakorlását kevésbe korlátozó intézkedés, amellyel ugyanolyan hatékonyan el lehetne érni – mint egy kiadatási határozattal – az annak megakadályozására irányuló célkitűzést, hogy valamely harmadik államban szabadságvesztés-büntetésre ítélt személy elkerülje a büntetését, a Bíróság a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítéletben [25] egy büntetőeljárás lefolytatása iránti kiadatási kérelem kapcsán kimondta, hogy előnyben kell részesíteni az érintett állampolgársága szerinti tagállammal való információcserét, adott esetben annak érdekében, hogy e tagállam hatóságai lehetőséget kapjanak európai elfogatóparancs kibocsátására büntetőeljárás lefolytatása céljából. Így a Bíróság szerint, ha valamely tagállam, amelybe egy uniós polgár, valamely másik tagállam állampolgára beutazott, kiadatás iránti kérelmet kap valamely harmadik államtól, amelyikkel az előbbi tagállam kiadatási egyezményt kötött, tájékoztatnia kell az említett személy állampolgársága szerinti tagállamot, és adott esetben ez utóbbi tagállam kérelmére át kell adnia számára ezt a személyt a 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal [26] módosított, az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat [27] rendelkezéseinek megfelelően, feltéve, hogy e tagállam a nemzeti joga szerint hatáskörrel rendelkezik a büntetőeljárás lefolytatására e személlyel szemben a területén kívül elkövetett cselekmények vonatkozásában. [28]

52. A 2018. április 10-i Pisciotti ítéletében [29] a Bíróság kimondta, hogy ez a megoldás – amely olyan kontextusban alakult ki, amelyben nem létezett nemzetközi kiadatási megállapodás az Unió és az érintett harmadik állam között – alkalmazandó egy olyan helyzetre, amelyben egy ilyen megállapodás a megkeresett tagállamot felhatalmazza arra, hogy a saját állampolgárait ne adja ki.

53. A jelen ügy sajátos körülményei azonban véleményem szerint megakadályozzák, hogy a megkeresett tagállam és az érintett állampolgársága szerinti tagállam közötti együttműködési mechanizmus igénybevételét – amint azt a Bíróság a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítéletében [30] kiemelte –, a kiadatás megfelelő alternatívájának lehessen tekinteni.

54. E mechanizmus ugyanis, amint azt láttuk, a megkeresett tagállam és az érintett állampolgársága szerinti tagállam közötti információcserén alapul annak érdekében, hogy ez utóbbi tagállam hatóságainak lehetőséget adjon adott esetben európai elfogatóparancs kibocsátására a büntetőeljárás lefolytatása céljából.

55. Márpedig emlékeztetek arra, hogy az alapügyben szóban forgó kiadatási kérelem a D. Raugeviciusszal szemben Oroszországban kiszabott büntetés végrehajtására irányul. Ennélfogva nem azt kell keresni, hogy a D. Raugevicius állampolgársága szerinti tagállam – vagyis a Litván Köztársaság – igazságügyi hatóságai indíthatnak-e ellene új büntetőeljárást, hanem inkább azt, hogy e büntetésnek az Unión belüli végrehajtása a kiadatás alternatívájának minősül-e, vagy sem. Azt is hangsúlyozom, hogy azon megoldás, amely arra irányul, hogy a litván igazságügyi hatóságoknak lehetőséget adjon D. Raugevicius ellen európai elfogatóparancs kibocsátására a vele szembeni új büntetőeljárás lefolytatása érdekében, ellentétes a *ne bis in idem* elvével.

25 C-182/15, EU:C:2016:630.

26 HL 2009. L 81., 24. o., a továbbiakban: 2002/584 kerethatározat.

27 HL 2002. L 190., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.

28 Lásd: 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet (C-182/15, EU:C:2016:630, 48. és 50. pont).

29 C-191/16, EU:C:2018:222.

30 C-182/15, EU:C:2016:630.

56. Véleményem szerint nem vehető számításba olyan mechanizmus kialakítása sem, amellyel a litván igazságügyi hatóságok európai elfogatóparancsot bocsáthatnának ki a büntetés Litvániában történő végrehajtása érdekében. Azon jogi akadályon kívül, amely abban áll, hogy a végrehajtandó büntetést harmadik állam bírósága szabta ki, megjegyzem, hogy egy ilyen esetben a finn hatóságok a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontjában szereplő, az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának mérlegelhető okaira hivatkoznának, amely alapján a végrehajtó igazságügyi hatóság megtagadhatja egy ilyen parancs végrehajtását, ha azt szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából bocsátották ki, amennyiben a keresett személy „a végrehajtó tagállamban tartózkodik, amelynek állampolgára vagy lakosa", és ez az állam vállalja, hogy saját hazai joga szerint végrehajtja a büntetést.

57. A Bíróság már megállapította, hogy az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadása e fakultatív okának célja, hogy lehetőséget biztosítson a végrehajtó igazságügyi hatóságnak arra, hogy különleges jelentőséget tulajdonítson az azon esély növelésére vonatkozó lehetőségnek, hogy a keresett személy a vele szemben kiszabott büntetés letöltésekor visszailleszkedik a társadalomba [31].

58. E tekintetben hangsúlyozni kell, amint azt a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában jelzi, hogy D. Raugevicius tiltakozott a kiadatás ellen többek között arra hivatkozással, hogy már régóta Finnországban lakik és e tagállamban két, finn állampolgársággal rendelkező gyermeke van.

59. E tényeket nem kérdőjelezték meg a jelen eljárás során. Egyébiránt megjegyzem, hogy a 2018. május 14-i tárgyaláson a Bíróság nem tudta meghallgatni sem a Finn Köztársaságot, sem D. Raugevicius képviselőjét e tények megerősítése és D. Raugeviciusnak e tagállamhoz fűződő kapcsolatának pontosítása céljából, mivel e két fél közül egyik sem tartotta szükségesnek az e tárgyaláson való megjelenést. Ezért csak a rendelkezésre álló tényekre támaszkodom, nevezetesen azokra, amelyek az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnnek.

60. Azon körülményből, hogy D. Raugevicius már régóta Finnországban él, és hogy e tagállamban két, finn állampolgárságú gyermeke van, arra a megállapításra jutok, hogy a büntetés letöltését követően a társadalomba való visszailleszkedésének elősegítése érdekében Finnországban kellene az Oroszországban kiszabott büntetést végrehajtani, adott esetben a finn büntető jogszabály által ugyanilyen jellegű bűncselekményre előírt büntetésnek való megfeleltetését követően.

61. Az orosz hatóságok kiadatási kérelmére a Finn Köztársaság által adandó válasznak tehát figyelembe kell vennie a büntetés visszailleszkedést célzó jellegét, amely szorosan kötődik az Alapjogi Charta 1. cikkében kimondott „emberi méltóság" fogalmához.

62. A büntetés végrehajtására a bűnösséget megállapító ítélet jogerőssé válását követően kerül sor. A büntetőeljárás utolsó szakaszáról van tehát szó, amelynek során érvényre juttatják az ítéletet.

63. A büntetés végrehajtása kiterjed minden, egyrészt a büntetés materiális végrehajtásának biztosítására irányuló intézkedésre, másrészt pedig minden, az elítélt társadalomba való beilleszkedését célzó intézkedésre. Ebben az összefüggésben, az illetékes igazságügyi hatóságoknak kell megállapítaniuk a büntetés foganatosításának és enyhítésének módját, döntve például a kimaradásról, az eltávozási engedélyekről, a félszabad elhelyezésről, a büntetés több részre bontásáról vagy felfüggesztéséről, az elítélt előrehozott vagy feltételes szabadságra bocsátásáról, illetve elektronikus felügyelet alá helyezéséről. A büntetés-végrehajtási jog hatálya alá tartoznak azon intézkedések is, amelyeket az elítélt szabadulása után lehet meghozni, mint a bírói felügyelet alá helyezés, vagy a rehabilitációs programokban való részvétel, illetve a sértettek kártalanítását szolgáló intézkedések.

31 Lásd különösen: 2017. június 29-i Popławski ítélet (C-579/15, EU:C:2017:503, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

64. E tekintetben az igazságügyi hatóságoknak a büntetések végrehajtására és enyhítésére vonatkozó valamennyi intézkedést egyéniesíteniük kell, oly módon, hogy az a társadalom érdekeinek és az áldozatok jogainak tiszteletben tartása mellett a visszaesés megelőzésén kívül előmozdítsa az elítélt társadalomba való beilleszkedését vagy újrabeilleszkedését is.

65. A büntetésnek az érintett személy és családjának tartózkodási helye szerinti tagállamban történő végrehajtása hozzájárul ahhoz, hogy csökkenjen a szakadék az elítélt és azon közösség között, ahová visszailleszkedik a büntetése végrehajtását követően. E helynek a büntetés végrehajtása céljából történő rögzítése szükséges az érintett által kialakított társadalmi kapcsolat fenntartása érdekében, amely lehetővé tette társadalmi integrációját és amely a társadalomba való visszailleszkedését is segíteni fogja a szabadságvesztés-büntetés letöltését követően.

66. Az átszállítás büntetés-végrehajtási intézkedésnek minősül.[32] Lehetővé teszi a büntetés egyéniesítését, amelynek célja az elítélt társadalomba való visszailleszkedésének előmozdítása.

67. Amint a Bíróság már rámutatott, az uniós polgár azon tagállamba való visszailleszkedése, amelybe ténylegesen beilleszkedett, nemcsak az utóbbi állam érdeke, hanem általában az Unió érdeke is.[33]

68. A társadalomba való visszailleszkedés céljának az uniós jogalkotó által tulajdonított jelentőségét kifejezetten megerősíti a kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés-büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról szóló, 2008. november 27-i 2008/909/IB tanácsi kerethatározat,[34] amely 3. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy célja az „elítélt személy társadalmi beilleszkedésének elősegítése”.

69. Az Emberi Jogok Európai Bírósága továbbá kiemelte, hogy a tagállamok a büntetőpolitikájuk kialakítása során kötelesek figyelembe venni az elítéltek visszailleszkedésének célkitűzését.[35]

70. Tekintettel a valamely harmadik államban szabadságvesztés-büntetésre ítélt személynek a társadalomba való visszailleszkedésére vonatkozó esélyei növelésének céljára, a megkeresett tagállam állampolgárait, és a más tagállamoknak az e tagállamban lakó állampolgárait főszabály szerint nem szabad eltérő bánásmódban részesíteni.[36]

71. Azok a más tagállami állampolgárok ugyanis, akiket valódi, stabil és tartós kapcsolat fűz a megkeresett tagállam társadalmához, összehasonlítható helyzetben vannak ez utóbbi tagállam állampolgáraiéval. Az őket érintő eltérő bánásmód – azáltal, hogy a társadalmi visszailleszkedésre nem azonosak az esélyeik – az EUMSZ 18. cikkel ellentétes, állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetésnek minősül. Az „uniós polgárság” fogalmával ellentétes annak állítása, hogy egyedül a megkeresett tagállam állampolgárságával rendelkező személyek tudnak ilyen kapcsolatot felmutatni[37].

72. A büntetés visszailleszkedést célzó funkciója így egy kiegyenlítő szabálynak tűnik, amely ilyenként az uniós polgár jogállás szerves része.

32 Lásd e tekintetben: EJEB 2006. június 27., Szabó kontra Svédország, CE:ECHR:2006:0627DEC002857803, 12. o.

33 Lásd különösen: 2018. április 17-i B és Vomero ítélet (C-316/16 és C-424/16, EU:C:2018:256, 75. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 HL 2008. L 327., 27. o.

35 Lásd különösen: EJEB 2015. június 30., Khoroshenko kontra Oroszország, CE:ECHR:2015:0630JUD004141804 (121. §).

36 Lásd analógia útján, a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontját illetően: 2012. szeptember 5-i Lopes Da Silva Jorge ítélet (C-42/11, EU:C:2012:517, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

37 Lásd ugyanebben az értelemben: Mengozzi főtanácsnok Lopes Da Silva Jorge ügyre vonatkozó indítványa (C-42/11, EU:C:2012:151, 50. és 51. pont), amely többek között megjegyzi, hogy „[a] mozgás és a tartózkodás uniós jogban kimondott szabadsága együtt jár azzal is, hogy ma már nem lehetséges kétségbevonhatatlanul vélelmezni, hogy az elítélt személy visszailleszkedésének esélyei abban az államban a legerősebbek, amelynek az említett személy az állampolgára” (51. pont).

73. E tekintetben hangsúlyozom, hogy a finn állampolgárok és a Finnországban tartózkodó más tagállami állampolgárok közötti eltérő bánásmód a jelen esetben nem igazolható az annak megakadályozására irányuló célkitűzéssel, hogy a bűncselekményt elkövető személyek elkerüljék a büntetésüket, amint azt a Bíróság kiemelte a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítéletben.[38]

74. A D. Raugeviciusszal szemben Oroszországban kiszabott büntetés finnországi végrehajtása két jogcímen is megvalósítható.

75. Először is ez a lehetőség az Európa Tanácsnak az elítélt személyek átszállításáról szóló, 1983. március 21-i egyezményéből[39] (kihirdette: az 1994. évi XX. törvény) következik.

76. A preambulumában foglaltaknak megfelelően ezen egyezmény továbbfejleszti a nemzetközi büntetőjogi együttműködést, amelynek „elő kell mozdítania az igazságszolgáltatás céljait és elő kell segítenie az elítélt személyek társadalmi beilleszkedését”.

77. Az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény az átszállítás feltételei között a 3. cikk (1) bekezdésének a) pontjában előírja, hogy „az elítélt személy a [v]égrehajtó [á]llam állampolgára” legyen. Ugyanezen egyezmény 3. cikkének (4) bekezdése alapján „[b]ármelyik állam bármikor az Európa Tanács Főtitkárához intézett nyilatkozatban meghatározhatja, hogy felfogása szerint az [e]gyezmény alkalmazása során mit ért az »állampolgár« kifejezésen”[40]. Márpedig a Finn Köztársaság az 1987. január 29-én letétbe helyezett nyilatkozatban jelezte, hogy „[a] 3. cikk (4) bekezdésének megfelelően »állampolgár« kifejezés alatt a végrehajtó állam állampolgárát és a *végrehajtó állam területén lakóhellyel rendelkező külföldieket*[41] érti”.

78. A Finn Köztársaság tehát úgy határozott, hogy az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezményben foglalt kedvezményeket kiterjeszti a területén „lakóhellyel rendelkező külföldiekre”.

79. A büntetés finnországi végrehajtása lehetőségének vizsgálata keretében adott esetben figyelembe kell venni az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény 1997. december 18-i kiegészítő jegyzőkönyvét[42] (kihirdette: 2001. évi LXVII. törvény) is, amelynek 2. cikke vonatkozik az elítélés szerinti államból megszökött személyekre.

80. Másodszor és mindenesetre a D. Raugeviciusszal szemben Oroszországban kiszabott büntetés finnországi végrehajtásának lehetősége a bizonyos büntetőjogi szankciók végrehajtása terén folytatott nemzetközi együttműködésről szóló törvényből ered, amelynek 3. §-a kimondja, hogy a külföldi bíróság által kiszabott szankció akkor hajtható végre Finnországban, ha az ítélet a meghozatalának helye szerinti államban jogerős és végrehajtható, és ha szankció kiszabásának helye szerinti állam ezt kéri vagy ehhez hozzájárult. Ugyanezen cikk alapján szabadságelvonással járó szankció akkor hajtható végre Finnországban, ha az elítélt finn állampolgár vagy Finnországban állandó lakóhellyel rendelkező külföldi, és az elítélt ehhez hozzájárult.

38 C-182/15, EU:C:2016:630, 37. pont.

39 Lásd analógia útján ezen egyezmény figyelembevételével kapcsolatban valamely tagállam számára azon lehetőség megteremtése érdekében, hogy egy másik tagállamban kiszabott büntetést végrehajtsa: 2012. szeptember 5-i Lopes Da Silva Jorge ítélet (C-42/11, EU:C:2012:517, 44–49. pont).

40 Az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény magyarázó jelentése e tekintetben jelzi, hogy „az európai kiadatási egyezmény 6. cikke [(1) bekezdésének b) pontja] által előírtnak megfelelő lehetőséget tágan kell értelmezni: arról van szó, hogy a Szerződő Államok kiterjeszthetik az egyezmény alkalmazását az érintett állam állampolgársági jogszabályai szerint szigorúan vett »állampolgárokon« kívüli személyekre, például a hontalanokra vagy más államok polgáraira, akik azonban kötődnek az országhoz, mert ott állandó lakóhellyel rendelkeznek” (4. o., 20. §).

41 Kiemelés tőlem. A Bíróság a 2012. szeptember 5-i Lopes Da Silva Jorge ítéletében (C-42/11, EU:C:2012:517, 48. pont) utalt az ilyen nyilatkozat meglétére.

42 Az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény kiegészítő jegyzőkönyvét módosító 2017. november 22-i jegyzőkönyv eddig nem lépett hatályba.

81. A fenti tényekből következik, hogy azon célkitűzés biztosítása érdekében, hogy elkerüljék a bűncselekményt elkövető személyek büntetlenül maradását, és hogy javuljanak az elítélt személy társadalmi beilleszkedésének esélyei a vele szemben kiszabott büntetés letöltésekor, az alapügy körülményeihez hasonló körülmények között nem lehet – a Bíróság által a 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítéletben [43] kidolgozott – együttműködési mechanizmushoz folyamodni a megkeresett tagállam és az érintett állampolgársága szerinti tagállam között, amely mechanizmus gyakorlati végrehajtása összetett és amelynek következményei bizonytalanok. Figyelemmel ugyanis D. Raugevicius Finnországhoz kötődésére, sem a büntetlenség elleni küzdelem szempontjából, sem a társadalmi visszailleszkedés szempontjából nem áll fenn a vele szemben kiszabott büntetés Litvániában történő végrehajtása ösztönzésének indoka. Ezért úgy vélem, hogy ebben az összefüggésben nem szükséges az érintett állampolgársága szerinti tagállamot tájékoztatni az európai elfogatóparancs kibocsátásának lehetőségéről a büntetőeljárás lefolytatása vagy a büntetés végrehajtása céljából.

82. Ellenben az a tagállam, amelynek válaszolnia kell a kiadatási kérelemre e körülmények között, köteles az EUMSZ 18. és EUMSZ 21. cikk alapján a nemzetközi bűnügyi együttműködés valamennyi, a megkereső harmadik állammal szemben rendelkezésére álló eszközt felhasználni annak érdekében, hogy megszerezze utóbbi hozzájárulását ahhoz, hogy az érintettel szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetést a tagállam területén hajtsák végre, adott esetben a büntető jogszabálya által ugyanilyen jellegű bűncselekményre előírt büntetésnek való megfeleltetését követően. A kiadatást kérő harmadik állammal – a büntetésnek a megkeresett tagállam területén történő végrehajtása érdekében – így együttműködve a megkeresett tagállam a szabad mozgáshoz való jog gyakorlását kevésbé veszélyezteti, ugyanakkor amennyire lehetséges, elkerüli annak kockázatát, hogy a büntetés végrehajtásának hiányában az elítélés tárgyát képező bűncselekmény büntetlenül marad. A megkeresett tagállam így eljárva elősegíti az elítéltnek a büntetés letöltését követő társadalomba való visszailleszkedését. Véleményem szerint ennélfogva alapvető a társadalmi visszailleszkedés céljának a büntetlenség elleni küzdelemmel együttes figyelembevétele, előnyben részesítve az e két cél elérésére alkalmas megoldásokat.

83. Mindent összevetve, annak vizsgálata során, hogy valamely uniós polgár szabad mozgását a kiadatásánál kevésbé veszélyeztető alternatív intézkedések lehetővé teszik-e ugyanolyan hatékonyan elérni a bűncselekményt elkövető személyek büntetlenül maradása elkerülésének célját, a kérdést előterjesztő bíróságnak figyelembe kell vennie egy másik, az uniós jogban ugyanolyan alapvető célkitűzést, nevezetesen az elítélt személyek társadalomba való visszailleszkedésének elősegítését. Amint azt a Bizottság jogosan megjegyezte, ebben a vonatkozásban nemcsak az Unión belül hatályos belső bűnügyi együttműködési formákat kell vizsgálni, hanem a tagállamok és harmadik államok közötti, nemzetközi egyezményekből eredő bűnügyi együttműködési formákat is, különösen az azon nemzetközi szervezetek keretében kötött egyezményeket, amelyekkel az Unió együttműködik.

84. Végezetül hozzáteszem, hogy a finn hatóságok határozatát, amely az Oroszországi Föderáció által előterjesztett kiadatási kérelemnek nem adott helyt, nem lehet az európai kiadatási egyezmény rendelkezéseivel ellentétesnek tekinteni.

85. Amint arra a korábbiakban utaltam, az európai kiadatási egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének a) pontja lehetővé teszi, hogy a Finn Köztársaság megtagadja saját állampolgárainak kiadatását. Hangsúlyozni kell, hogy az ugyanezen egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja által nyújtott lehetőséggel összhangban a Finn Köztársaság úgy döntött, hogy nyilatkozatban meghatározza az „állampolgárok” kifejezésnek az említett egyezmény értelmében vett fogalmát, amely „Finnország, Dánia, Izland, Norvégia és Svédország állampolgárait, valamint az *ezen államokban lakóhellyel rendelkező külföldieket* jelöli” [44].

43 C-182/15, EU:C:2016:630.

44 Kiemelés tőlem.

86. A jelen esetben e kiegyenlítő szándék a Finn Köztársaság által e nyilatkozatban kifejezett kiadatással szembeni védelmet tekintve a D. Raugeviciushoz hasonló uniós polgárt illetően nem lehet csupán üres frázis. Az EUMSZ 18. és EUMSZ 21. cikk kötelezi a Finn Köztársaságot annak teljes érvényre juttatására.

87. Következésképpen úgy vélem, hogy az EUMSZ 18. és EUMSZ 21. cikket úgy kell értelmezni, hogy olyan körülmények között, mint amelyekről az alapügyben szó van, ha valamely tagállam, amelybe egy uniós polgár, valamely másik tagállam állampolgára beutazott, kiadatás iránti kérelmet kap valamely harmadik államtól, ebben az államban kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából, a megkeresett tagállam köteles vizsgálni, hogy – az elítéltnek ezen államhoz való kötődését tekintve – a büntetés e tagállamban történő végrehajtása elősegíti-e e személy társadalomba való visszailleszkedését.[45] Ha ez az eset áll fenn, az említett tagállam köteles a nemzetközi bűnügyi együttműködés valamennyi, a megkereső harmadik állammal szemben rendelkezésére álló eszközt felhasználni annak érdekében, hogy megszerezze utóbbi hozzájárulását ahhoz, hogy a szóban forgó büntetést a tagállam területén hajtsák végre, adott esetben a büntető jogszabálya által ugyanilyen jellegű bűncselekményre előírt büntetésnek való megfeleltetését követően.

IV. Végkövetkeztetés

88. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság, Finnország) által előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

Az EUMSZ 18. és EUMSZ 21. cikket úgy kell értelmezni, hogy olyan körülmények között, mint amelyekről az alapügyben szó van, ha valamely tagállam, amelybe egy uniós polgár, valamely másik tagállam állampolgára beutazott, kiadatás iránti kérelmet kap valamely harmadik államtól, ebben az államban kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából, a megkeresett tagállam köteles vizsgálni, hogy – az elítéltnek ezen államhoz való kötődését tekintve – a büntetés e tagállamban történő végrehajtása elősegíti-e ezen személy társadalomba való visszailleszkedését. Ha ez az eset áll fenn, az említett tagállam köteles a nemzetközi bűnügyi együttműködés valamennyi, a megkereső harmadik állammal szemben rendelkezésére álló eszközt felhasználni annak érdekében, hogy megszerezze utóbbi hozzájárulását ahhoz, hogy a szóban forgó büntetést a tagállam területén hajtsák végre, adott esetben a büntető jogszabálya által ugyanilyen jellegű bűncselekményre előírt büntetésnek való megfeleltetését követően.

45 A megkeresett tagállam e tekintetben – analógia útján – támaszkodhat a 2008/909 kerethatározat (9) preambulumbekezdésében felsorolt szempontokra. Lásd ezzel kapcsolatban: Martufi, A., „Assessing the resilience of »social rehabilitation« as a rationale for transfer: A commentary on the aims of Framework Decision 2008/909/JHA”, *New Journal of European Criminal Law*, Sage Publishing, New York, 2018, 9. kötet, 1. kiadás, 43–61. o.